

Ekstramaterialer

A teal paint splatter graphic with the words "Hop på" written in white, handwritten-style text inside it.

Hop på

SKRIVE BUSSEN

Din vej til god skriveundervisning

GYLDENDAL

Til forberedelsen

side 22 De 5 lag – en planlægningsmodel

side 38-40 Den didaktiske krog

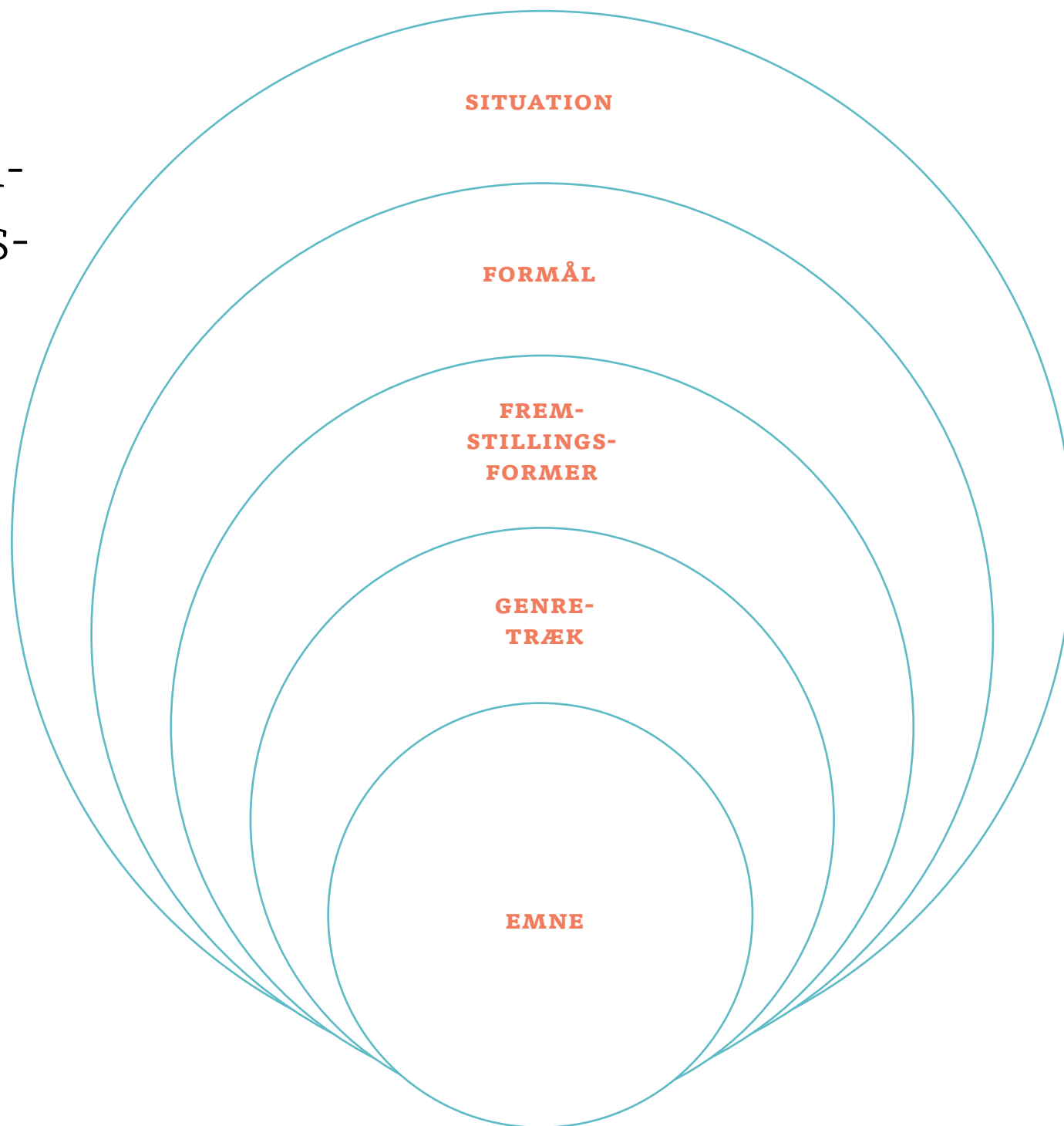
side 52 Sæt processen på dagsordenen

side 86 De 9 fokuspunkter i undervisningen

side 102 Oversigt over tekstovervejelser

De 5 lag – en plan- lægnings- model

Den didaktiske krog

	HENSIGT/FORMÅL	FREMSTILLINGSFORMER DER SKAL ANVENDES	GENRE/TEKSTTYPE
SKRIVEFORLØB 1			
SKRIVEFORLØB 2			
SKRIVEFORLØB 3			
SKRIVEFORLØB 4			

Sæt processen på dagsordenen

Hvad skal eleverne lære på den lange bane?	KREATIVT	PRODUKTIVT	EFFEKTIVT	REFLEKSIVT
Hvad skal eleverne få erfaringer med i det konkrete forløb?	Planlægge og få overblik over processen Researche og forberede indhold Overskue, hvordan teksten skal sættes sammen	Arbejdskoncentration Skrive på tid Skrive tekstudkast	Revidere tekst med henblik på både tekstforbedring og sprogvask	Præsentere og evaluere produkt og proces
Ideer til, hvordan vi gør det på vores skole				

De 9 fokuspunkter i undervisningen

Sæt X ved de fokuspunkter, som du bruger i dine forløb

FØR		UNDER		EFTER	
Situationer	Overvejelser omkring situationen Afsender- modtagerforhold Formål med teksten ☐	Fremstillingsformer og genretræk	Anvende udvalgte fremstillingsformer. Udvælg hvilke genretræk der skal være tydelige i teksten ☐	Sprogvaske	Anvende stavekontrol og ordbog for at sikre et korrekt og forståeligt sprog ☐
Indhold	Udvælg indhold, der er relevant og interessant i forhold til tekstens formål og målgruppe ☐	Kilder	Bearbejde og anvend informationer fra kilder i samspil med egen viden ☐	Layout	Udnytt tekstprogrammets layoutfunktioner, så teksten fremstår overskuelig og indbydende for læseren ☐
Disponering	Forskellige måder at sætte en tekst sammen på, så den er let at forstå og interessant at læse med afsæt i tekstens formål og modtager ☐	Sprog	Udtrykke sig i et klart og varieret sprog (ordforråd, syntaks) ☐	Kildeliste	Opstil de vigtigste kilder på en liste, så det er tydeligt og klart for læseren, hvor oplysninger kommer fra ☐

Oversigt over tekstovervejelser

Kan bruges i undervisningsplanlægningen og som notatark ved samtalerunden til prøven.

SKRIVESITUATION

Hvorfor skal teksten skrives?
Hvad er anledningen
Hvilken afsenderrolle har du?
Hvem skal læse teksten?
Hvad er formålet med teksten?
Hvilke erfaringer fra lignende situationer kan du trække på?

INDHOLD OG KILDER

Hvilket indhold kan være relevant og interessant?
Hvad skal der søges om på nettet?
Hvad skal det bruges til i teksten?
Hvordan kan indholdet disponeres?

LAYOUT

Hvordan bliver teksten overskuelig for læseren?
Hvilke erfaringer kan du trække på?

FREMSTILLINGSFORMER OG GENRETRÆK

Hvilke fremstillingsformer skal anvendes i teksten?
Hvad ved du om genren? Hvilke genretræk skal være tydelige?
Hvilke erfaringer fra undervisningen kan du trække på?

Til undervisningen

side 102 Slagplanen

side 65-66 Fællesskrivning: *Det rene pip*

side 68-69 Den sproglige værktøjskasse

side 98-99 Talkshowet

side 107 Vurderingsark

MIN SLAGPLAN		
FØR	ca. 1 time Min tid: _____	Forberedelse: ☐ Opgaven vælges ☐ Forstå skrivesituation og opgavekravene ☐ Research og forberedelse af tekstens <i>hvad</i> (indhold) ☐ Skitse til tekstens <i>hvordan</i> (disponering)
UNDER	ca. 1 time Min tid: _____	Skrivning: ☐ Skrivning af teksten
EFTER	ca. 1 time Min tid: _____	Finpudsning og færdiggørelse: ☐ Revidering af teksten: Hænger det sammen, giver den mening, stemmer den overens med opgavekrav? ☐ Korrektur og sprogvaske: Slåfejl, typiske stavfejl, punktum, komma og øvrige tegn ☐ Layout ☐ Print og aflevering

Figur 4.3 Tidsplan til den skriftlige prøve i 9.klasse

Fællesskrivning: *Det rene pip*

Formål

Som afsæt for at skrive en fiktiv historie kan man med fordel bruge en kort film af 2-4 minutters varighed. Fordelen ved at bruge en film er, at eleverne får hele handlingsforløbet serveret og dermed kan koncentrere sig om at få filmens detaljer, pointer, plot og karakterer omsat til egne ord.

Opgaven

Skriveopgaven går ud på at fortælle historien så godt, at den næsten matcher filmen. Det forudsætter, at eleverne lærer at skrive fortællende med god fortælleøkonomi, dvs. kun medtage det mest relevante, zoome ind på de væsentlige detaljer og trække tiden det mest spændende sted.

Forslag til film, der kan omskrives til tekst:

- *Det rene pip* eller *For the Birds*, Pixar
- *Teeth*, en irsk prisvindende film af Noreen Fitzgerald, Vimeo

Sådan gør du

Din forberedelse:

1. Klassen inddeles i 5 skrivegrupper.
2. Du opretter et fællesdokument, hvor du tildeler klassens elever adgang, således at alle elever kan skrive samtidig, fx på Google Drev.
3. Du indsætter hver skrivegruppes opgave i dokumentet.

Din undervisning:

4. I ser filmen i fællesskab og taler om handlingen.
5. Du introducerer skriveopgaven, fordeler klassen i de 5 grupper og viser, hvor teksten skal skrives.
6. I laver en fælles brainstorm med forslag til ord, sætninger og væsentlige indholdselementer, der skal med i de 5 afsnit, således at hver skrivegruppe har noget at komme i gang på.
7. Du tilføjer dine egne ideer og opgavekrav, fx om klassen skal være med til at bestemme, hvad den store fugl i *Det rene pip* skal hedde, eller om de to ældre mænd i *Teeth* skal have navne osv.

Skrivegruppernes opgave

Gruppe 1: Anslag og indledning

I dette afsnit inviterer I læseren indenfor.

- I skal beskrive omgivelserne, hvor er vi henne, hvordan er vejret osv.
- Fortæl, hvordan de tre små fugle ankommer på telefonledningen.
Beskriv for læseren, hvordan de opfører sig overfor hinanden.
- Ingen af de små fugle skal have navne.

Gruppe 2: Forstyrrelsen

I dette afsnit skal I præsentere historiens hovedperson. Vi kalder ham Pedro.

- Fortæl, hvordan Pedro ankommer til telefonledningen.
- Beskriv de små fugles reaktion.
- Indsæt direkte tale der viser, hvad de små fugle siger til hinanden.
- Beskriv også deres ansigtsmimik og grimasser, når de siger noget til hinanden.

Gruppe 3: Konfliktoptrapning

I dette afsnit er det, selve konflikten I skal fokusere på.

- Fortæl, hvordan konflikten udvikler sig.
- Beskriv, hvordan Pedro lander i midten på telefonledningen, og hvordan de små fugle reagerer
- Fortæl, hvordan Pedro har det lige der, altså hvad han føler.

Gruppe 4: Krig på tråden

I dette afsnit skal I fokusere på filmens klimaks eller højdepunkt.

- Fortæl, hvordan de små fugle får en snedig plan.
- I skal beskrive, hvad fuglene gør.
- Hvordan reagerer Pedro – fatter han overhovedet hvad der foregår?
- Sørg for at trække tiden ud til det mest spændende sted.

Gruppe 5: Dybt at lande uden fjer

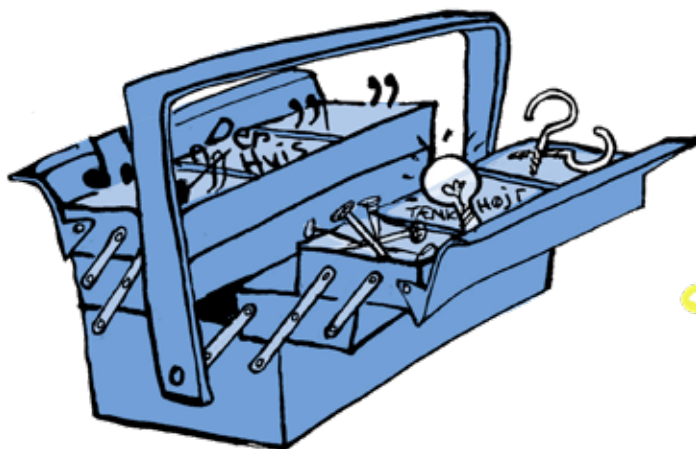
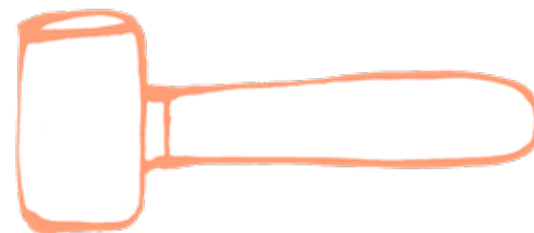
I sidste afsnit skal I fortælle afslutningen fra Pedros perspektiv.

- Fortæl, hvad han ser, da han pludselig sidder på jorden.
- Hvad tænker han?
- Beskriv, hvordan de små fugle nu ser ud, og hvordan de reagerer, da det går op for dem.
- I kan evt. tilføje en pointe eller et budskab.

Fælles: Efter teksten er skrevet

1. Læs historien langsomt igennem for at se, om der er indhold, der skal tilføjes, omorganiseres, slettes eller uddybes.
2. Læs historien højt med fokus på den sproglige rytme, og læg mærke til, om punktummerne nu står de rigtige steder, så historien er interessant at læse op.
3. Bliv enige om, hvilken titel der vil være passende for historien.
4. Giv evt. hvert afsnit en overskrift.
5. Tal om, hvad I synes, er lykkes rigtig godt i jeres fælles historie.
6. Inviter andre elever til at høre jeres historie. Det kan være parallelklassen, eller måske nogle af de yngre elever på skolen. Hør deres respons. Overvej, om I vil vise dem filmen, efter de har hørt jeres historie.
7. Hvad har I lært, som I kan bruge næste gang I selv skal skrive en god historie?

Den sproglige værktøjskasse

Talkshowet

Brug spørgsmålene som de er, eller lad eleverne selv formulere spørgsmål på de tomme kort.

Hvilke overvejelser gjorde I, da I skulle skrive netop denne tekst?

Hvordan fik I ideer og inspiration til jeres tekst?

Hvad håber I, at jeres læsere får ud af at læse jeres tekster?

Hvad har været svært undervejs?

Hvad har I lagt særlig vægt på, eller gjort jer umage med, da I skrev?

Hvad har overrasket jer mest?

Vil du læse den bedste passage op, og begrunde, hvorfor du synes, at netop den fungerer rigtig godt?

Hvad tror I, I kan bruge en anden gang?

Hvilke gode råd vil I give andre børn og unge, der skal skrive en lignende tekst?

Hvilke råd vil I give andre dansklærere, der skulle få lyst til at lave samme forløb som jer?

Vurderingsark

Skriveproces	Vurderingskriterier	Elevens tjekliste	12	10	7	4	02	00
FØR	Opgavens krav	Er opgavens krav til situation, indholdselementer og fremstillingsformer opfyldt i din tekst?						
	Indholdets relevans	Har du medtaget indhold, som er relevant og dækkende i forhold til tekstens hensigt, målgruppe og situation ?						
	Disponering af teksten	Er din tekst hensigtsmæssigt disponeret i forhold til indholdets sammenhæng og rækkefølge ?						
UNDER	Genre og fremstillingsformer	Er genretræk og fremstillingsformer anvendt, så det passer til tekstens hensigt, målgruppe og situation ?						
	Anvendelse af kilder fra internettet	Hvis du har anvendt kilder fra nettet, skal disse informationer være bearbejdet kritisk og anvendt i samspil med din egen viden						
	Sprog	Er dit ordvalg og syntaks velvalgt, klart og varieret ?						
EFTER	Sprogvask	Er dit sprog forståeligt og har du tjekket din tekst for korrekt stavning og tegnsætning?						
	Layout	Har du layoutet din tekst, så den fremstår overskuelig for læseren og passer til tekstens hensigt ?						
	Kildeliste	Er dine vigtigste kilder opstillet på en liste, så det er tydeligt og klart , hvor du har dine oplysninger fra?						
Karakter og evt. kommentar								

Kilde: Projekt Formativ brug af folkeskolens prøver, Børne- og Ungdomsforvaltningen, Københavns Kommune